

Секція 4. Професійна відповідальність фахівця технічного профілю в сучасних умовах

УДК 008.2

Т. Белев

Університет Марії Складовської Кюрі (Польща)

ПРОФЕСІЙНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ІНЖЕНЕРА ЗА НАСЛІДКИ НТП

T. Belew

PROFESSIONAL LIABILITY OF THE ENGINEER FOR THE CONSEQUENCES OF STP

Саме поняття «відповідальність» складне та багатогранне, є наслідком поєднання суб'єктивних та об'єктивних факторів. Особливо це стосується професійної відповідальності, та, зокрема, відповідальності інженера за наслідки своєї роботи в сучасному техногенному світі. Етична проблематика професійної діяльності в філософії далеко не нова. З часу, коли техніка почала відігравати провідну роль в організації життя як конкретної людини, так і суспільства загалом, точаться суперечки відносно того, наскільки винахідник, розробник – інженер несе відповідальність за результати її використання. Раніше технічна еліта робила спроби брати на себе відповідальність за все, що відбувається в соціальній, економічній, політичній сфері (великої популярності набули технократичні концепції суспільного розвитку, які виникають з 20-х років минулого століття - Т. Веблен, Д. Барнхейм, Р. Саймон, Д. Белл та ін.). Сьогодні спостерігаються зворотні процеси – інженери зосередили увагу на вирішенні тактичних завдань. Натомість техногенними проблемами сучасної цивілізації зайнялися провідні світові економісти, соціологи, політики. Це не дивно, адже техніка проникла у всі сфери суспільного життя, на що акцентувалась увага на Всесвітньому економічному форумі в Давосі 2016 р.. Визначити межі, конкретизувати та зрозуміти, в чому полягає відповідальність фахівця технічної сфери достатньо важко. На даний момент у розвинених країнах при великих корпораціях створюються етичні комітети, до яких долучають незалежних експертів, здатних вирішувати найскладніші моральні питання. Активно розробляються різноманітні Кодекси, Кредо професійної етики тощо. Проте, дотримання їх правил є справою виключно добровільною. У жодній країні світу, на сьогодні, не передбачено ніяких механізмів впливу щодо дотримання правил професійної етики.

Суспільна значимість інженерної діяльності, гіпотетичні негативні наслідки застосування новітніх технологій, підвели людство до розуміння необхідності поєднання особистісної відповідальності інженера з широким обговоренням та впливом громадськості на розробку та використання технічних проектів. Сьогодні успішно функціонують міжнародні інституції, які покликані впроваджувати соціальну відповідальність бізнесу, зокрема, у технічній сфері. Нормативно-правова база представлена конвенціями та деклараціями, серед яких найбільш відомими є Глобальний договір Організації Об'єднаних націй (ГДООН), Керівництво для мультинаціональних підприємств Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Всесвітньої ради бізнесу із сталого розвитку (WBCSD), Принципи ООН з соціальної відповідальності інвесторів (PRI), Глобальної ініціативи зі звітності (GR), Міжнародного стандарту ISO 26000 «Керівництва по соціальній відповідальності».

Творчий ентузіазм часто перешкоджає ґрунтовному аналізу потенційно небезпечних аспектів застосування результатів дослідження. І, звичайно, усвідомлюючи неможливість в повній мірі передбачити, до чого приведе людство науково-технічних прогрес все ж таки потрібно зважати на попередній досвід використання подібних технологій та намагатися звести ризики до мінімуму.